

การรู้เท่าทันสื่อของสำนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดชลบุรี
Media Literacy in Lower Secondary School Students
in Chonburi Province

นวลักษณ์ กลางบุรีรัมย์¹

พัชณา สุวรรณแสน²

ปริญญา เรืองทิพย์³

Nawalak Klangburam¹

Patchana Suwannasaen²

Parinya Ruengtip³

Received : August 21, 2020 Revised : October 16, 2020 Accepted : November 5, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดชลบุรี และเปรียบเทียบการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดชลบุรีจำแนกตามเพศ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประเภทของโรงเรียน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดชลบุรี จำนวน 448 คน จากวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการศึกษา พบว่า 1) นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดชลบุรี มีการรู้เท่าทันสื่อในระดับมาก เมื่อพิจารณาจากเพศ พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีระดับการรู้เท่าทันสื่อในระดับมาก เมื่อพิจารณาจากระดับชั้น พบว่า นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 มีการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับต่ำมีการรู้เท่าทันสื่อในระดับปานกลาง ส่วนนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปานกลางและระดับสูงมีการรู้เท่าทันสื่อในระดับมาก และเมื่อพิจารณาจากประเภทของโรงเรียน พบว่า นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานและนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีการรู้เท่าทันสื่อในระดับมาก ส่วนนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีการรู้เท่าทันสื่อในระดับปานกลาง 2) การเปรียบเทียบระดับการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประเภทของโรงเรียนที่ต่างกัน จะมีการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกัน ส่วนระดับชั้นเรียนที่ต่างกันจะมีการรับรู้การเท่าทันสื่อไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การรู้เท่าทันสื่อ มัธยมศึกษาตอนต้น ชลบุรี

¹ นักวิชาการอิสระ

Independent scholar

¹ Corresponding author. Email : n.klangburam@gmail.com

² คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Faculty of Science and Technology, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

³ วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

College of Research Methodology and Cognitive Science, Burapha University

Abstract

The objectives of this study were; 1) to study the level of media literacy of lower secondary school students in Chonburi Province 2) to compare the level of media literacy of lower secondary school students in Chonburi Province considered each aspect at gender, class, learning achievement and type of school. The samples of this study were 448 students in lower secondary school students in Chonburi Province. The samples were collected by questionnaires. The statistic methods used for analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, and One-Way ANOVA.

The results of this study indicated that 1) media literacy of lower secondary school students in Chonburi Province were at the rather high level. Male and female students were at the high level of media literacy skills. Students in Matthayom Suksa I, II and III were at the high level of media literacy skills. Students with low learning achievement were at the moderate level of media literacy skills, students with moderate and high learning achievement were at the high level of media literacy skills. Students at schools under the Department of Local Administration were at the moderate level of media literacy skills, students at school under Office of Basic Education Commission and Office of the Private Education Commission were at the rather high level of media literacy skills. 2) There was a significant difference at .05 level of the media literacy of lower secondary school students in gender, learning achievement and types of schools.

Keywords: Media Literacy, Lower Secondary School Students, Chonburi

บทนำ

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแพร่กระจายอย่างรวดเร็วเกิดการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคทั่วโลกเข้าด้วยกัน ส่งผลให้สื่อและเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในทุกกิจกรรมการใช้ชีวิตประจำวัน สื่อได้เปลี่ยนวิธีการผลิตและแบ่งปันความรู้โดยมีอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์กลายเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการเรียนรู้ (Gialamas et al., 2013)

ปัจจุบันเป็นยุคที่บทบาทของผู้ใช้สื่อได้เปลี่ยนแปลงไปจากผู้ส่งสารและผู้รับสารกลายเป็นทั้งผู้สร้างและผู้รับสารในเวลาเดียวกัน ผู้ใช้สื่อจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจต่อการใช้งานในภาพจริงอย่างมีสติ ไม่ว่าจะผู้ใช้จะอยู่ในสถานภาพใด การเป็นผู้รับสารที่กำลังรับเนื้อหาต่าง ๆ ของสื่อ ทั้งข้อความ ภาพ เสียง วิดีทัศน์ ต้องมีสติระลึกรวบรวมรับสารจากใคร เนื้อหาที่มีความหมายอย่างไร เนื้อหาและผู้ส่งสารนั้นมีความน่าเชื่อถือหรือไม่ ผู้ส่งสารมีจุดประสงค์ใดในการสื่อสารนั้น ต้องการให้ใครได้รับสารบ้าง และมุ่งหวังสิ่งใดจากที่ผู้ได้รับสารเหล่านั้น ในขณะที่เดียวกันผู้ใช้สื่อต้องรู้ทันตนเองว่าจะมีปฏิกิริยาอย่างไรต่อข้อมูลที่ได้รับ รู้สื่ออย่างไร คิดอย่างไร และจะทำอย่างไรกับข้อมูลเหล่านั้นอย่างมีสติ (นิธิตา วิวัฒน์พาณิชย์, 2558) การรู้เท่าทันสื่อจึงเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับคนในสังคมโดยเฉพาะนักเรียน นักศึกษา และเยาวชน

การรู้เท่าทันสื่อ คือ การมีทักษะการรู้เท่าทันสื่ออย่างรู้ตัว การที่บุคคลจะรับสื่ออย่างรู้ตัวหรือตื่นตัวนั้น ต้องมีความสามารถในการตีความ วิเคราะห์ แยกแยะเนื้อหาสาระของสื่อ และสามารถตอบโต้

กับสื่อที่รับมาได้อย่างมีสติและรู้ตัว ทักษะการใช้สื่ออย่างต้นตานั้น ผู้รับสารจะต้องแสวงหา ข้อมูลเพิ่มเติม เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เข้าถึงสื่อที่หลากหลายและมีคุณภาพ และสามารถที่จะใช้ประโยชน์จากสื่อ โดยมีส่วนร่วมที่จะพัฒนาสื่อต่าง ๆ ให้ดีขึ้น เช่น การท้วงติงหรือร้องเรียนเมื่อพบสื่อที่ไม่เหมาะสม เรียกร้องสิทธิในฐานะผู้บริโภคสื่อ ฯลฯ (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, 2556) การปลูกฝังและเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับเยาวชนไม่ใช่เรื่องง่าย ทั้งนี้อาจเนื่องจากการมีปัจจัยหลายอย่างที่มีผลต่อการเสริมสร้างทักษะดังกล่าวทั้งทางตรงและทางอ้อม Bevert and Breda (2008) กล่าวว่า นอกจากปัจจัยส่วนบุคคลแล้วปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมก็มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยระบุว่ามีปัจจัยด้านครอบครัว สถาบันการศึกษา และกลุ่มเพื่อนมีบทบาทต่อการเสริมสร้างการเรียนรู้ของเยาวชนในทุก ๆ ด้านรวมทั้งด้านการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ผลการศึกษาของ Bevert and Breda (2008) ระบุว่า เยาวชนในทวีปยุโรปส่วนใหญ่เรียนรู้การใช้งานอินเทอร์เน็ตจากเพื่อนมากกว่าครูผู้สอน และได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาควรร่วมมือกันในการปลูกฝังทักษะในการคิดเชิงวิเคราะห์ การประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ควบคู่ไปกับการกระตุ้นให้เยาวชนตระหนักถึงความเสี่ยงจากการใช้สื่อ เพราะครอบครัวเป็นกลุ่มปฐมภูมิที่มีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมความคิดและพฤติกรรมของเยาวชน

ด้วยความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อจึงก่อให้เกิดการสอดแทรกรายวิชาในหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 ทั้งในสหรัฐอเมริกา ยุโรป ออสเตรเลีย แอฟริกาใต้ โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์การสหประชาชาติ (UNESCO) ในการพัฒนารูปแบบของสื่อมวลชนศึกษาในลักษณะของแบบจำลอง เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้นำไปใช้ในการเสริมสร้างภาวะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับประเทศไทยได้มีการจัดการเรียนการสอนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ เช่น การรู้เท่าทันสื่อ การรู้เท่าทันสื่อและการใช้สารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อทางการประชาสัมพันธ์ การรู้เท่าทันสื่อทางการโฆษณา (วรชัย คุรุจิต และฉัตรฉวี คุงดี, 2554) เด็กและเยาวชนที่เป็นผู้รับสารควรได้รับภูมิคุ้มกันในการรู้เท่าทันสื่อซึ่งจะช่วยให้ไม่ต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสื่อ นอกจากนี้ยังควรที่จะต้องมีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงไปตามเครื่องมือที่ใช้ การรู้เท่าทันสื่อจำเป็นต้องรู้เท่าทันทั้งในด้านปริมาณ รูปแบบ และเนื้อหา เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจและแก้ปัญหา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร มีระดับการรู้เท่าทันสื่อในระดับที่ 2 หรือระดับปานกลาง คือ ระดับความเข้าใจซึ่งผู้รับสารยังไม่สามารถวิเคราะห์และประเมินค่าความหมายตรงที่สื่อนำเสนอได้ (กฤษณัท แสนทวี, 2553) หรือจากการศึกษา การใช้เวลาในการเข้าถึงสื่อของเยาวชน ที่ศึกษาโดย บุปผา เมฆศรีทองคำ และอรรยา สิงห์สงบ (2552) พบว่า เด็กใช้เวลาในการเข้าถึงสื่อโทรทัศน์ในปริมาณจำนวนชั่วโมงที่ค่อนข้างมากในแต่ละวัน และสามารถเลือกเปิดรับเนื้อหารายการโทรทัศน์ตามความต้องการของตนเองได้อย่างอิสระ เด็กและเยาวชนไทยมีการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตอย่างแพร่หลายจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ขาดไม่ได้ หรือจากการศึกษาของ Buckingham (2005) ได้รวบรวมงานวิจัยของศูนย์การศึกษาเด็กเยาวชน และ สถาบันสื่อทางการศึกษา (Ofcom) แห่งมหาวิทยาลัยลอนดอนที่ศึกษาเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อของเด็กและวัยรุ่น (The Media Literacy of Children and Young People) พบว่า เด็กมีความสามารถในการเข้าถึงทุกสื่อที่มีเนื้อหาสาระตรงกับความต้องการ รวมทั้งสามารถหลีกเลี่ยงเนื้อหาที่ไม่ตรงกับความต้องการได้ เด็กและวัยรุ่นมีความเข้าใจในภาษาของโทรทัศน์ (Television Language) หรือเข้าใจความหมายต่าง ๆ จากภาพที่ได้เห็น สามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างเรื่องที่แต่งขึ้น หรือเรื่องที่เป็นจริงจินตนาการ

เมื่อพิจารณาจากสถานการณ์การใช้สื่อและผลงานวิจัยเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อที่ผ่านมา จะเห็นว่า เด็กและเยาวชนมีความเกี่ยวข้องกับสื่อประเภทต่าง ๆ อย่างมาก และยังมีปัญหาเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อประเภทต่าง ๆ ที่เปิดรับ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดชลบุรีเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนและช่วยให้นักเรียนเกิดการรู้เท่าทันสื่อซึ่งจะเป็นภูมิคุ้มกันจากสื่อที่ไม่เหมาะสม และมีศักยภาพในการเลือกรับสื่อมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประเภทของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยศึกษาระดับการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดชลบุรี และเปรียบเทียบระดับการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดชลบุรีจำแนกตามเพศ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประเภทของโรงเรียน มีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่กำลังศึกษาอยู่โรงเรียนในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ปีการศึกษา 2562

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่กำลังศึกษาอยู่โรงเรียนในจังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2562 ซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่างโดย Hair, Black, Babin & Anderson (2014) กำหนดว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างควรเท่ากับ 10-20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ โดยในการวิจัยนี้มีทั้งหมด 38 ตัวแปรสังเกตได้ ทำให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 380 คน ($38 \text{ ตัวแปรสังเกตได้} \times 10 = 380$) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 448 คน

ตัวแปรที่ใช้การวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ คือ
 - 1.1 เพศ ประกอบด้วย เพศชาย และ เพศหญิง
 - 1.2 ระดับชั้น ประกอบด้วย มัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3
 - 1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย
 - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (เกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 2.50)
 - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง (เกรดเฉลี่ยระหว่าง 2.50–2.99)
 - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (เกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป)
 - 1.4 ประเภทของโรงเรียน ประกอบด้วย
 - สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
 - สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

2. ตัวแปรตาม คือ ระดับการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านการรับสื่อ 2) ด้านการวิเคราะห์สื่อ 3) ด้านการเข้าใจสื่อ 4) ด้านการประเมินค่าสื่อ และ 5) ด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยลักษณะคำถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประเภทของโรงเรียน โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 ระดับการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดชลบุรี จำนวน 38 ข้อ โดยมีรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) ด้านการรับสื่อ ข้อคำถาม 13 ข้อ
- 2) ด้านการวิเคราะห์สื่อ ข้อคำถาม 7 ข้อ
- 3) ด้านการเข้าใจสื่อ ข้อคำถาม 7 ข้อ
- 4) ด้านการประเมินค่าสื่อ ข้อคำถาม 3 ข้อ
- 5) ด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ ข้อคำถาม 8 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 ท่านพิจารณา จากนั้นนำผลที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งพิจารณาค่าที่มากกว่า 0.6 ขึ้นไป แล้วนำแบบสอบถามที่ได้ไปปรับแก้ตามให้ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเดียวกันกับการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน รวบรวมข้อมูลทั้งหมดแล้วทำการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.89

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้อธิบายการพิทักษ์สิทธิในการเข้าร่วมวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจก่อนตอบแบบสอบถาม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถถอนตัวออกจากกรวิจัยครั้งนี้ได้โดยไม่มีข้อผูกมัด ผู้วิจัยเก็บข้อมูลไว้เป็นความลับ และนำเสนอผลการวิจัยเป็นภาพรวม การวิจัยยึดการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมของการศึกษาวิจัยในมนุษย์ ผ่านการตรวจสอบจริยธรรมในการวิจัยในมนุษย์หมายเลข 039/2562 โดยคณะกรรมการจริยธรรมของวิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้ คือ

1. ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยประสานงานกับอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนชลราษฎรอำรุง โรงเรียนทุ่งศุขลาพิทยา "กรุงไทยอนุเคราะห์" โรงเรียนเมืองชลพิทยา โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา โรงเรียนวัดเขาเชิงเทียน เทพาราม และ โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ เพื่อขออนุญาตอาจารย์ผู้สอนเข้าไปในชั้นเรียน ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความร่วมมือจากนักเรียนในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งนักเรียนตอบแบบสอบถามด้วยความสมัครใจ

2. ดำเนินงานเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนทั้ง 6 โรงเรียน นักเรียนใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 15-20 นาที

3. หลังจากนักเรียนตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์เพื่อนำแบบสอบถามที่ได้ไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 448 ชุด

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและระดับการรู้เท่าทันสื่อของกลุ่มตัวอย่าง คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบระดับการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดชลบุรี จำแนกตาม เพศ โดยใช้สถิติ t-test และจำแนกตาม ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประเภทของโรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย จำนวน 262 คน (ร้อยละ 58.48) และนักเรียนหญิง จำนวน 186 คน (ร้อยละ 41.52) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 156 คน (ร้อยละ 34.82) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 133 คน (ร้อยละ 29.69) และ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 159 คน (ร้อยละ 35.49) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มากที่สุด จำนวน 264 คน (ร้อยละ 58.93) รองลงมา คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง จำนวน 134 คน (ร้อยละ 29.91) และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำนวน 50 คน (ร้อยละ 11.16) นักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มากที่สุด จำนวน 194 คน (ร้อยละ 43.30) รองลงมา คือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 137 คน (ร้อยละ 30.58) และ สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จำนวน 117 คน (ร้อยละ 26.12)

2. ระดับการรู้เท่าทันสื่อ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับการรู้เท่าทันสื่อ

	ด้านการรับสื่อ		ด้านการวิเคราะห์สื่อ		ด้านการเข้าใจสื่อ		ด้านการประเมินค่าสื่อ		ด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์		ภาพรวม	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
ชาย	3.67	0.63	3.65	0.71	3.63	0.73	3.80	1.17	3.68	0.78	3.67	0.66
หญิง	3.78	0.60	3.75	0.70	3.75	0.70	3.92	0.72	3.90	0.71	3.80	0.61

	ด้านการรับ สื่อ		ด้านการ วิเคราะห์สื่อ		ด้านการเข้าใจ สื่อ		ด้านการ ประเมินค่า สื่อ		ด้านการใช้สื่อ ให้เกิด ประโยชน์		ภาพรวม	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
ม.1	3.78	0.61	3.71	0.72	3.65	0.75	3.88	1.33	3.84	0.75	3.76	0.66
ม.2	3.64	0.63	3.60	0.69	3.60	0.72	3.74	0.78	3.64	0.80	3.64	0.63
ม.3	3.70	0.62	3.76	0.72	3.78	0.67	3.92	0.78	3.82	0.72	3.77	0.63
ผลสัมฤทธิ์ ทางการ เรียนต่ำ	3.35	0.67	3.28	0.69	3.30	0.72	3.41	0.84	3.33	0.79	3.33	0.66
ผลสัมฤทธิ์ ทางการ เรียนปาน กลาง	3.54	0.63	3.54	0.72	3.50	0.74	3.59	0.82	3.51	0.77	3.53	0.64
ผลสัมฤทธิ์ ทางการ เรียนสูง	3.87	0.56	3.85	0.66	3.84	0.66	4.07	1.06	3.99	0.67	3.90	0.57
สพฐ.	3.76	0.64	3.76	0.70	3.77	0.68	3.87	0.76	3.82	0.75	3.78	0.62
เอกชน	3.87	0.53	3.86	0.63	3.85	0.62	4.09	1.17	3.95	0.66	3.90	0.55
อปท.	3.4	0.65	3.34	0.73	3.29	0.76	3.44	0.85	3.22	0.81	3.38	0.68
ภาพรวม	3.71	0.62	3.69	0.71	3.68	0.72	3.85	1.01	3.77	0.76	3.73	0.64

จากตารางที่ 1 พบว่าการรู้เท่าทันสื่อของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การรู้เท่าทันสื่อทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการประเมินค่าสื่อมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 ด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ด้านการรับสื่อมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 ด้านการวิเคราะห์สื่อมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 และด้านการเข้าใจสื่อมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.68

นักเรียนชายมีคะแนนเฉลี่ยการรู้เท่าทันสื่อ เท่ากับ 3.67 อยู่ในระดับมาก และนักเรียนหญิงมีคะแนนเฉลี่ย การรู้เท่าทันสื่อเท่ากับ 3.80 อยู่ในระดับมาก

นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 อยู่ในระดับมาก นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 อยู่ในระดับมาก และมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 อยู่ในระดับมาก

นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับต่ำมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 อยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปานกลางมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 อยู่ในระดับมาก และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูงมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 อยู่ในระดับมาก

นักเรียนที่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 อยู่ในระดับมากนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 อยู่ในระดับมาก และนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 อยู่ในระดับปานกลาง

3. เปรียบเทียบการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดชลบุรี มีรายละเอียด ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามเพศ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2
ตารางที่ 2 ความแตกต่างระหว่างเพศกับการรู้เท่าทันสื่อ

รายการ	เพศ	t-test for Equality of Mean			
		\bar{x}	S.D..	t	Sig.
การรู้เท่าทันสื่อ	ชาย	3.67	0.66	2.118	.018*
	หญิง	3.80	0.61		
1. ด้านการรับสื่อ	ชาย	3.67	0.63	1.851	.038*
	หญิง	3.78	0.60		
2. ด้านการวิเคราะห์สื่อ	ชาย	3.65	0.71	1.407	.800
	หญิง	3.75	0.70		
3. ด้านการเข้าใจสื่อ	ชาย	3.63	0.73	1.826	.345
	หญิง	3.75	0.70		
4. ด้านการประเมินค่าสื่อ	ชาย	3.80	1.17	1.241	.108
	หญิง	3.92	0.72		
5. ด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์	ชาย	3.68	0.78	2.916	.002*
	หญิง	3.90	0.71		

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีระดับการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรับสื่อ และด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนด้านการวิเคราะห์สื่อ ด้านการเข้าใจสื่อ และด้านการประเมินค่าสื่อ ไม่แตกต่างกัน

2) การวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามระดับชั้น รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3
ตารางที่ 3 ความแตกต่างระหว่างระดับชั้นกับการรู้เท่าทันสื่อ

รายการ	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
การรู้เท่าทันสื่อ	1.574	2	0.787	1.918	.148
1. ด้านการรับสื่อ	1.399	2	0.699	1.809	.165
2. ด้านการวิเคราะห์สื่อ	1.917	2	0.958	1.911	.149
3. ด้านการเข้าใจสื่อ	2.441	2	1.220	2.384	.093
4. ด้านการประเมินค่าสื่อ	2.570	2	1.285	1.264	.283
5. ด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์	3.226	2	1.613	2.817	.061

* $p < .05$

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับการรู้เท่าทันสื่อไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรับสื่อ ด้านการวิเคราะห์สื่อ ด้านการเข้าใจสื่อ ด้านการประเมินค่าสื่อ และด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไม่แตกต่างกัน

3) การวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการรู้เท่าทันสื่อ

รายการ	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
การรู้เท่าทันสื่อ	21.070	2	10.535	28.753	.000*
1. ด้านการรับสื่อ	16.838	2	8.419	23.926	.000*
2. ด้านการวิเคราะห์สื่อ	18.115	2	9.057	19.471	.000*
3. ด้านการเข้าใจสื่อ	18.474	2	9.237	19.411	.000*
4. ด้านการประเมินค่าสื่อ	32.479	2	16.239	17.112	.000*
5. ด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์	30.652	2	15.326	29.988	.000*

* $p < .05$

นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีระดับการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรับสื่อ ด้านการวิเคราะห์สื่อ ด้านการเข้าใจสื่อ ด้านการประเมินค่าสื่อ และด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

4) การวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามประเภทของโรงเรียน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความแตกต่างระหว่างประเภทของโรงเรียนกับการรู้เท่าทันสื่อ

รายการ	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
การรู้เท่าทันสื่อ	20.454	2	10.227	27.806	.000*
1. ด้านการรับสื่อ	16.006	2	8.003	22.622	.000*
2. ด้านการวิเคราะห์สื่อ	20.658	2	10.329	22.480	.000*
3. ด้านการเข้าใจสื่อ	24.012	2	12.006	25.907	.000*
4. ด้านการประเมินค่าสื่อ	30.681	2	15.340	16.096	.000*
5. ด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์	20.822	2	10.411	19.526	.000*

* $p < .05$

นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มีระดับการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรับสื่อ ด้านการวิเคราะห์สื่อ ด้านการเข้าใจสื่อ ด้านการประเมินค่าสื่อ และด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษารู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดชลบุรี พบว่าการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของสุนทร พรหมวงศา (2553 : 4-5) ได้ศึกษา พฤติกรรมการใช้และการเรียนรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ตตามการรับรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดหนองบัวลำภูที่พบว่า การรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ตของนักเรียนอยู่ในระดับมาก และการศึกษาของ Zhang and Zhu (2016) ได้ศึกษารู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายในเมืองปักกิ่ง พบว่า นักเรียนมีระดับการรู้เท่าทันสื่อในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของกฤษณ์ท แสนทวี (2553) ได้ศึกษารู้เท่าทันสื่อของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครมีระดับการรู้เท่าทันสื่อในระดับที่ 2 หรือระดับปานกลาง

การเปรียบเทียบการรู้เท่าทันสื่อ จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและประเภทของโรงเรียน พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีระดับการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhang and Zhu (2016) ที่ศึกษารู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายในเมืองปักกิ่ง พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีระดับการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกัน และงานวิจัยของอนงค์นาฏ รัตมีเวียงชัย และกิติมา สุรสนธิ (2556) ที่ศึกษา การรู้เท่าทันสื่อโฆษณาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนชุมชนประชาธิปไตยวิทยาการ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งพบว่า เพศแตกต่างกัน จะมีระดับการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกัน และพิจารณารายละเอียด พบว่า เพศชายมีระดับการรู้เท่าทันสื่อวิทยุโทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ตมากกว่าเพศหญิง ขณะที่เพศหญิงมีระดับการรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ตมากกว่าเพศชาย และงานวิจัยของ ขจรจิต บุญนาค (2555) ที่ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของวัยรุ่นตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานครต่อการรู้เท่าทันสื่อ ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่มีเพศ ต่างกัน ทำให้มีความคิดเห็นต่อการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกัน

นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีระดับการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของวิสาลักษณ์ สิทธิขุนทด (2551) ที่ศึกษา การรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถวัดได้จากเกรดเฉลี่ย

นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มีระดับการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปัทมา คล้ายชม (2555) ที่ว่าความแตกต่างด้านค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนส่วนใหญ่มีค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายอุปกรณ์การศึกษาสูงกว่าโรงเรียนสังกัดหน่วยงานของรัฐบาล นักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ปานกลางไปถึงค่อนข้างสูง ส่งผลให้นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีโอกาสใช้จ่ายเงินในการซื้อสินค้าได้มากกว่านักเรียนจากโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจึงมีโอกาสในการมีอุปกรณ์สื่อสาร เช่น Smart phone และสามารถเข้าถึงสื่อต่าง ๆ ได้มากกว่านักเรียนที่เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จึงทำให้นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนต่างกัน มีระดับการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและเป็นแนวทางในการทำการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย

การศึกษารู้อ่านสื่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดชลบุรี พบว่า นักเรียนมีการรู้เท่าทันสื่อในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ยังมีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่มีการรู้เท่าทันสื่อในระดับปานกลาง จึงควรที่จะหาแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรหรือโปรแกรมการรู้เท่าทันสื่อแต่ละประเภท โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ซึ่งเป็นสื่อที่ใกล้นักเรียนในยุคปัจจุบัน และควรสนับสนุนให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารู้อ่านสื่อแต่ละประเภทโดยเฉพาะเจาะจง เพื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบกัน ซึ่งจะช่วยให้ได้ผลการวิจัยที่ชัดเจนและเป็นแนวทางในการดูแลพฤติกรรมการใช้สื่อในแต่ละประเภทของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

2. การรู้เท่าทันสื่อเป็นทักษะที่สามารถพัฒนาได้ จึงควรทำการวิจัยเชิงทดลองเพื่อพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถของนักเรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณ์ท แสนทวี. (2553). พฤติกรรมการเปิดรับและระดับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ขจรจิต บุณนาค. (2555). ความคิดเห็นของวัยรุ่นตอนต้นต่อการรู้เท่าทันสื่อ. ใน การประชุมวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ประจำปี 2555. ปทุมธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- นิธิตา วิวัฒน์พาณิชย์. (2558). การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 9(3), 209-219.
- บุบผา เมฆศรีทองคำ. (2554). การรู้เท่าทันสื่อ: การก้าวทันบนโลกข่าวสาร. วารสารนักบริหาร. 31(1), 117-123.
- บุบผา เมฆศรีทองคำ และดนุชดา จามจวี. (2554). การศึกษารู้อ่านสื่อ: วิธีทางในการสร้างพลังการรู้เท่าทันสื่อ. วารสารนักบริหาร มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. 31(2), 63-69.
- ปัทมรา คล้ายชม. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการฟุ่มเฟือยของ นักเรียนชั้นมัธยมปลายในกรุงเทพมหานคร. โครงการประชุมเชิงวิชาการ SWUMBA Research Conference. 17 กรกฎาคม 2555 โรงแรมจัสมินเอ็กเซกคิวทีฟสวิต.
- วรัชญ์ ครุจิต และฉัตรฉวี คงดี. (2554). การสำรวจการเรียนรู้การสอนความรู้เท่าทันสื่อในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.). (2556). 100 เรื่องน่ารู้ผู้บริโภคสื่อวิทยุ-โทรทัศน์. กรุงเทพฯ: กสทช.

- อนงค์นาฏ รัศมีเวียงชัย และกิติมา สุรสนธิ. (2556). การรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนชุมชนประชาธิปไตยวิทยาการ. กรุงเทพฯ: คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Bovert, E. & Breda, I. (2008). *Adolescents and the internet: media appropriation and perspectives on education*. Retrived from <http://www.irma-international.org/>
- Buckingham, D. (2005). *Media Literacy*. Retrived from <http://www.medienpaed.com/05-1/Buckingham 05-1.pdf>
- Gialamas, V., Nikolopoulou, K., & Koutromanos, G. (2013). Student teachers' perceptions about the impact of internet usage on their learning and jobs. *Computers & Education, 62*, 1-7.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2014). *Multivariate data analysis* William C. Black. (7th ed.) Harlow: Pearson Education Limited.
- Zhang, H., & Zhu, C. (2016). A study of digital media literacy of the 5th and 6th grade primary students in Beijing. *The Asia-Pacific Education Researcher, 25*(4), 579-592.